WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 15 grudnia 2009 r. *

W sprawie C-387/05

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 21 października 2005 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez G. Wilmsa, L. Visaggia oraz C. Cattabrigę, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Włoskiej, reprezentowanej przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez G. De Bellisa, avvocato dello Stato, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

* Język postępowania: włoski.

popieranej przez:

Królestwo Danii, reprezentowane przez J. Beringa Liisberga, działającego w charakterze pełnomocnika,

Republikę Grecką, reprezentowaną przez E.M. Mamounę, A. Samoni-Rantou oraz K. Boskovitsa, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

Republikę Portugalską, reprezentowaną przez C. Guerrę Santos, L. Ineza Fernandesa oraz J. Gomesa, działających w charakterze pełnomocników,

Republikę Finlandii, reprezentowaną przez A. Guimaraes-Purokoski, działającą w charakterze pełnomocnika,

interwenienci,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, E. Levits i C. Toader, prezesi izb, C.W.A. Timmermans, A. Borg Barthet (sprawozdawca), M. Ilešič, J. Malenovský i U. Lõhmus, sędziowie,

rzecznik generalny: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 25 listopada 2008 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 10 lutego 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swojej skardze Komisja Wspólnot Europejskich zwraca się do Trybunału o stwierdzenie, że ustanawiając jednostronnie zwolnienie z należności celnych przywozu sprzętu mogącego mieć zastosowanie zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych, w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2002 r. oraz odmawiając obliczenia i przekazania środków własnych, których nie pobrano wskutek tego zwolnienia, a także odsetek za zwłokę należnych z tytułu nieprzekazania tych środków Komisji w przewidzianym terminie, Republika Włoska uchybiła zobowiązaniom, które ciążą na niej, po pierwsze, na mocy art. 26 WE, art. 20 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, s. 1, zwanego dalej „Wspólnotowym kodeksem celnym"), a także w rezultacie Wspólnej taryfy celnej, oraz po drugie, na mocy art. 2, 9, 10 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 155, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 1355/96 z dnia 8 lipca 1996 r. (Dz.U. L 175, s. 3) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1552/89"), a także na mocy art. 2, 9, 10 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonującego decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 130, s. 1).

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

2 Artykuł 2 ust. 1 decyzji Rady 88/37/EWG, Euratom z dnia 24 czerwca 1988 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 185, s. 24) i 94/728/WE, Euratom z dnia 31 października 1994 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 293, s. 9) stanowi:

„Środki własne wprowadzone do budżetu Wspólnot składają się z następujących przychodów:

[…]

b) ceł Wspólnej taryfy celnej oraz innych ceł ustalonych lub tych, które zostaną ustalone przez instytucje Wspólnot w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi, i ceł na produkty podlegające Traktatowi ustanawiającemu Europejską Wspólnotę Węgla i Stali;

[…]" [tłumaczenie nieoficjalne].

3 Artykuł 20 Wspólnotowego kodeksu celnego stanowi:

„1. W przypadku powstania długu celnego należności wymagane zgodnie z prawem określane są na podstawie taryfy celnej Wspólnot Europejskich.

[…]

3. Taryfa celna Wspólnot Europejskich obejmuje:

a) towarową Nomenklaturę Scaloną;

[…]

c) stawki i inne elementy opłat normalnie stosowane do towarów objętych Nomenklaturą Scaloną odnośnie do:

— ceł

[…]

d) preferencyjne środki taryfowe określone w umowach zawartych przez Wspólnotę z niektórymi krajami lub grupami państw, w których przewidziane jest stosowanie preferencji taryfowych;

e) preferencyjne środki taryfowe przyjęte jednostronnie przez Wspólnotę wobec niektórych państw, grup państw lub terytoriów;

f) autonomiczne zawieszenia przewidujące obniżenie należności celnych przywozowych lub zwolnienia z należności celnych przywozowych za niektóre towary;

g) inne środki taryfowe przewidziane innymi przepisami wspólnotowymi.

[…]”.

4 Artykuł 217 ust. 1 Wspólnotowego kodeksu celnego stanowi:

„Każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego, zwana dalej »kwotą należności«, obliczana jest przez organy celne, z chwilą gdy znajdą się one w posiadaniu niezbędnych informacji, oraz zostaje wpisana do rejestru lub zaewidencjonowana w inny równoważny sposób (zaksięgowanie).

[…]”.

5 W ramach udostępnienia Komisji środków własnych Wspólnot Rada Unii Europejskiej przyjęła rozporządzenie nr 1552/89 obowiązujące w okresie mającym znaczenie w niniejszej sprawie do dnia 30 maja 2000 r. Rozporządzenie to zostało zastąpione od dnia 31 maja 2000 r. rozporządzeniem nr 1150/2000, które dokonało ujednolicenia rozporządzenia nr 1552/89, bez wprowadzania zmian w jego treści.

6 Artykuł 2 rozporządzenia nr 1552/89 stanowi:

„1. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia tytuł Wspólnot do środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) decyzji 88/376/EWG, Euratom, jest ustalony, gdy zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych dotyczących wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach i powiadamiania dłużnika.

1a. Datą ustalenia tytułu określonego w ust. 1 jest data zaksięgowania przewidziana w regulacjach celnych.

[…]”.

7 Artykuł 9 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje:

„Zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 10 każde państwo członkowskie zapisuje środki własne na rachunek otwarty w imieniu Komisji przez jego skarb państwa lub organ wyznaczony przez państwo członkowskie.

Taki rachunek jest prowadzony nieodpłatnie".

8 W rozumieniu art. 10 ust. 1 wskazanego rozporządzenia:

„Po potrąceniu 10% tytułem kosztów poboru zgodnie z art. 2 ust. 3 decyzji 88/376/EWG, Euratom wpis środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) tej decyzji, dokonywany jest najpóźniej w pierwszym dniu roboczym po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony zgodnie z art. 2.

[…]".

9 Artykuł 17 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 1552/89 stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmują wszystkie wymagane środki w celu zapewnienia, aby kwoty odpowiadające roszczeniom ustalonym na mocy art. 2 zostały udostępnione Komisji na warunkach przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu" [tłumaczenie nieoficjalne].

10 Zgodnie z art. 22 rozporządzenia nr 1150/2000:

„Rozporządzenie (EWG, Euratom) nr 1552/89 traci moc.

Odniesienia do wymienionego rozporządzenia są uznawane za odniesienia do niniejszego rozporządzenia i powinny być odczytywane zgodnie z tabelą korelacji przedstawioną w części A Załącznika".

11 Pomijając fakt, że rozporządzenia nr 1552/89 i 1150/2000 odsyłają w szczególności — pierwsze — do decyzji 88/376 i drugie — do decyzji 94/728, art. 2, 9, 10 i art. 17 ust. 1 tych dwóch rozporządzeń są w istocie identyczne.

12 Stopa procentowa w wysokości 10%, o której mowa w art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000 została podniesiona do 25% decyzją Rady 2000/597/WE, Euratom z dnia 29 września 2000 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 253, s. 42).

13 Punkt 1 uzasadnienia rzeczonej decyzji stanowi:

„Rada Europejska na posiedzeniu w Berlinie w dniach 24 i 25 marca 1999 r. stwierdziła między innymi, że system środków własnych Wspólnot powinien być sprawiedliwy, przejrzysty, oszczędny, prosty i oparty na kryteriach, które w najlepszy sposób odzwierciedlają możliwości wpłat każdego państwa członkowskiego".

14 Rozporządzenie Rady (WE) nr 150/2003 z dnia 21 stycznia 2003 r. zawieszające należności celne przywozowe na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego (Dz.U. L 25, s. 1), przyjęte na podstawie art. 26 WE w motywie 5 stanowi:

„W celu uwzględnienia ochrony poufnych informacji wojskowych państw członkowskich konieczne jest ustanowienie szczególnych procedur administracyjnych w celu przyznania korzystania z zawieszenia należności celnych. Zgłoszenie dokonane przez właściwe organy państwa członkowskiego, dla którego sił zbrojnych przeznaczona jest broń lub sprzęt wojskowy, które mogłoby być również użyte jako zgłoszenie celne zgodnie z wymogiem Kodeksu Celnego, stanowiłoby właściwą gwarancję spełnienia tych warunków. Zgłoszenie powinno zostać przedłożone w formie certyfikatu. Właściwe jest określenie formy, jaką muszą mieć certyfikaty, jak również zezwolenie na stosowanie technik przetwarzania danych w odniesieniu do tych zgłoszeń".

15 Artykuł 1 tego rozporządzenia stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie ustanawia warunki autonomicznego zawieszenia należności celnych przywozowych na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego przywożone przez lub w imieniu organów odpowiedzialnych za obronę wojskową państw członkowskich przed państwami trzecimi [z państw trzecich przez organy odpowiedzialne za obronę wojskową państw członkowskich lub w ich imieniu]".

16 Artykuł 3 ust. 2 wskazanego rozporządzenia przewiduje:

„Nie naruszając ust. 1, z przyczyn dotyczących poufności informacji wojskowych certyfikat i przywożone towary można przedłożyć innym organom, wyznaczonym w tym celu przez państwo członkowskie przywozu. W takich przypadkach właściwe organy wydające certyfikat prześlą do 31 stycznia oraz do 31 lipca każdego roku skrócone sprawozdanie z takich operacji przywozowych organom celnym ich państwa członkowskiego. Sprawozdanie obejmuje okres 6 miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc, w którym sprawozdanie ma być przesłane. Sprawozdanie zawiera numery oraz daty wydania certyfikatów, datę przywozu oraz całkowitą wartość i wagę brutto produktów przywiezionych z certyfikatami".

17 Zgodnie z art. 8 rozporządzenia nr 150/2003 znajduje ono zastosowanie od dnia 1 stycznia 2003 r.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

18 W ramach postępowania wszczętego przeciwko Republice Włoskiej Komisja w dniu 25 lipca 1985 r. wydała uzasadnioną opinię, w której powołano się na naruszenie art. 28 traktatu WE (obecnie, po zmianie, art. 26 WE) i wspólnotowych przepisów celnych w odniesieniu do przywozu sprzętu nieprzeznaczonego wyłącznie do celów wojskowych. Postępowanie to zostało następnie zawieszone.

19 Wobec braku porozumienia co do propozycji rozporządzenia Rady (EWG) dotyczącego czasowego zawieszenia należności celnych na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego (Dz.U. 1988 C 265, s. 9) Komisja podjęła następnie decyzję o podjęciu wskazanego postępowania. Przekazała ona Republice Włoskiej wezwanie do usunięcia

uchybienia z dnia 31 stycznia 2002 r. zwracając się do niej o przedłożenie uwag dotyczących naruszenia art. 26 WE i wspólnotowych przepisów celnych.

20 W tym samym dniu Komisja przekazała również Republice Włoskiej drugie wezwanie do usunięcia uchybienia, dotyczące w szczególności finansowych skutków omawianego naruszenia. Zażądała ona od tego państwa członkowskiego obliczenia kwoty środków własnych nieprzekazanych Wspólnocie za lata budżetowe od dnia 1 stycznia 1999 r., udostępnienia jej tych środków oraz zapłaty odsetek za zwłokę należnych na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000.

21 Republika Włoska nie udzieliła jednak żadnej odpowiedzi na te dwa pisma.

22 Rozporządzenie nr 150/2003 weszło w życie w dniu 1 stycznia 2003 r.

23 W piśmie z dnia 24 marca 2003 r. Komisja powtórzyła swoje pierwotne żądanie dotyczące przywozów dokonanych przed dniem 1 stycznia 2003 r., gdyż okres po tym dniu objęty był rozporządzeniem nr 150/2003. Na pismo to Republika Włoska również nie udzieliła odpowiedzi.

24 Komisja podjęła zatem decyzję o sporządzeniu uzasadnionej opinii przekazanej pismem z dnia 11 lipca 2003 r., w którym zwróciła się do Republiki Włoskiej o podjęcie w terminie dwóch miesięcy od otrzymania tej opinii działań koniecznych do podporządkowania się jej.

25 Republika Włoska udzieliła odpowiedzi na uzasadnioną opinię pismem z dnia 26 lutego 2004 r., w którym powołała się na art. 296 ust. 1 lit. b) WE w celu uzasadnienia zwolnienia z należności celnych zastosowanego do dnia 31 grudnia 2002 r. Podkreśliła ona w tym celu, że rozporządzenie nr 150/2003 uznało znaczenie przywozów sprzętu

nieprzeznaczonego wyłącznie do celów wojskowych w interesie bezpieczeństwa państw członkowskich, zezwalając w art. 2 ust. 2 na zawieszenie należności celnych za tego rodzaju sprzęt.

26 Uwzględniając informacje przedstawione przez Republikę Włoską i uznając, że państwo to nie podporządkowało się uzasadnionej opinii, Komisja wniosła niniejszą skargę.

27 Postanowieniem z dnia 5 maja 2006 r. prezes Trybunału dopuścił Królestwo Danii, Republikę Grecką, Republikę Portugalską i Republikę Finlandii do udziału w sprawie w charakterze interwenientów popierających żądania Republiki Włoskiej.

W przedmiocie skargi

W przedmiocie dopuszczalności

28 Republika Włoska podnosi, że w uzasadnionej opinii Komisja nie wymagała w odniesieniu do zwolnienia z należności celnych w związku z przywozem produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych, dowodu na brak zakłócenia warunków konkurencji na rynku, podczas gdy w swej skardze wymaga ona takiego dowodu.

29 Należy jednak stwierdzić, że zarzuty sformułowane przez Komisję w uzasadnionej opinii i w skardze są identyczne. Jeśli chodzi o twierdzenie Komisji dotyczące braku dowodu na niewystępowanie zakłóceń konkurencji na rynku w odniesieniu do wskazanych powyżej produktów ma ono na celu jedynie podważenie uzasadnienia,

jakie Republika Włoska wywodzi z art. 296 ust. 1 lit. b) WE, a zatem nie stanowi nowego zarzutu. Zarzut niedopuszczalności podniesiony przez to państwo członkowskie należy w rezultacie oddalić.

Co do istoty

Argumentacja stron

30 Komisja podnosi, że Republika Włoska niesłusznie powołuje się na art. 296 WE w celu odmówienia zapłaty należności celnych odpowiadających omawianym przywozom, gdyż ich pobranie nie stanowi zagrożenia dla podstawowych interesów bezpieczeństwa tego państwa członkowskiego.

31 Komisja uważa, że środki wprowadzające odstępstwa lub wyjątki, takie jak w szczególności art. 296 WE, podlegają ścisłej wykładni. Zainteresowane państwo członkowskie, które powołuje się na konieczność zastosowania tego artykułu, powinno wykazać, że spełnia wszystkie przewidziane w nim przesłanki, jeżeli zamierza odstąpić od art. 20 Wspólnotowego kodeksu celnego, w którym wyrażona jest ogólna zasada pobierania należności celnych, tak jak została ona ustanowiona w art. 26 WE.

32 Komisja twierdzi, że to Republika Włoska powinna w rezultacie przedstawić rzeczowy i szczegółowy dowód, że pobranie należności celnych przywozowych będących przedmiotem niniejszej sprawy zagraża jej podstawowym interesom bezpieczeństwa.

33 Środki prowadzące do pozbawienia Wspólnoty zasobów finansowych, które powinny jej być przekazane z tytułu środków własnych w celu wykorzystania ich na ogólne finansowanie wydatków wojskowych, nie mogą być uznane, przynajmniej bez dodatkowego uzasadnienia, za konieczne dla ochrony podstawowych interesów w zakresie bezpieczeństwa państw członkowskich.

34 Komisja uważa, że rozporządzenie nr 150/2003 znajduje zastosowanie od dnia 1 stycznia 2003 r. i że nie został mu przypisany żaden retroaktywny skutek. Ponadto podstawą tego rozporządzenia jest art. 26 WE dotyczący ustanowienia należności celnych a nie art. 296 WE, który nawet w ramach nowych przepisów nie może być podstawą przewidzianego w tym rozporządzeniu zawieszenia należności celnych.

35 Ponadto w odniesieniu do sprzętu nieprzeznaczonego wyłącznie do celów wojskowych art. 296 ust. 1 lit. b) WE wprowadza dodatkową przesłankę, aby państwo członkowskie mogło odstąpić od obowiązku nałożonego na nie w traktacie, zgodnie z którą środek krajowy nie może negatywnie wpływać na warunki konkurencji na wspólnym rynku. W niniejszym przypadku nie został przedstawiony żaden dowód, że przesłanka ta jest spełniona.

36 Komisja podkreśla w tym względzie, że niepobranie omawianych należności celnych przez Republikę Włoską prowadzi do nierówności między państwami członkowskimi pod względem ich odpowiednich wpłat do budżetu wspólnotowego. Takie niepobranie powodowałoby bowiem zmniejszenie tradycyjnych środków własnych Wspólnoty, które mogłoby zostać zrównoważone wyłącznie poprzez wzrost środka określanego jako „PKB" (produkt krajowy brutto), który jest dzielony między wszystkie państwa członkowskie.

37 Jeśli chodzi o dowód, że zwolnienie z omawianych należności celnych jest konieczne dla ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa zainteresowanego państwa członkowskiego — Republika Włoska uważa, że nie musi go przedstawiać, gdyż sam prawodawca wspólnotowy dostarczył tego dowodu, przyjmując rozporządzenie nr 150/2003.

38 Republika Włoska kwestionuje tezę Komisji, że na podstawie art. 26 WE wyłącznie Radzie przysługuje kompetencja do podjęcia decyzji o ewentualnym zwolnieniu lub zawieszeniu należności celnych obciążających dany towar i że w rezultacie zwolnienie przyjęte na szczeblu krajowym stanowi niezgodne z prawem odstępstwo od tego przepisu.

39 Republika Włoska twierdzi, że przyjmując rozporządzenie nr 150/2003 prawodawca wspólnotowy sam uznał, że zwolnienie z należności celnych pozwala lepiej chronić podstawowe interesy bezpieczeństwa państw członkowskich. Zdaniem Republiki Włoskiej świadczy to o tym, że przesłanki ustanowione w art. 296 ust. 1 lit. b) zostały spełnione w odniesieniu do zwolnienia, które zastosowała ona jednostronnie do dnia 31 grudnia 2002 r.

40 Ponieważ związek między niepobraniem należności celnych i ochroną podstawowych interesów bezpieczeństwa państw członkowskich został uznany w rozporządzeniu nr 150/2003, Republika Włoska nie dostrzega, dlaczego powinny zostać przedstawione inne dowody w celu wykazania zagrożenia jakie stanowi pobranie tych należności celnych dla podstawowych interesów jej bezpieczeństwa.

41 Ponadto Republika Włoska podnosi pomocniczo, że żądanie Komisji dotyczące niewpłaconych środków własnych z uwagi na zwolnienie z należności celnych będące przedmiotem niniejszej sprawy powinno być oddalone przynajmniej w odniesieniu do okresu poprzedzającego otrzymanie dodatkowego wezwania do usunięcia uchybienia z dnia 31 stycznia 2002 r. Republika Włoska podnosi, że uwzględniając brak działania ze strony Komisji w długim okresie czasu, który upłynął między doręczeniem uzasadnionej opinii z dnia 25 lipca 1985 r. i wysłaniem dodatkowego wezwania do usunięcia uchybienia z dnia 31 stycznia 2002 r., mogła ona przypuszczać, że instytucja ta zaakceptowała w sposób dorozumiany to zwolnienie. W świetle zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa należałoby zatem ograniczyć obowiązek zwrotu omawianych środków własnych.

Ocena Trybunału

42 Wspólnotowy kodeks celny przewiduje pobranie należności celnych od przywozu towarów o przeznaczeniu wojskowym, takich jak omawiane towary, pochodzących z państw trzecich. Żaden przepis wspólnotowych przepisów celnych nie przewidywał dla okresu obejmującego sporne przywozy, tj. od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2002 r. szczególnych zwolnień z należności celnych od przywozu tego rodzaju towarów. W rezultacie w odniesieniu do tego okresu nie istniało również wyraźne zwolnienie z obowiązku wpłacenia właściwym władzom należnych ceł i stosownie do okoliczności odsetek za zwłokę.

43 Z faktu przyjęcia rozporządzenia nr 150/2003 przewidującego zawieszenie należności celnych na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego od dnia 1 stycznia 2003 r. można ponadto wywnioskować, że prawodawca wspólnotowy przyjął założenie, że obowiązek zapłacenia wskazanych należności celnych istniał przed tym dniem.

44 Republika Włoska na żadnym etapie postępowania nie zaprzeczyła istnieniu spornych przywozów w branym pod uwagę okresie. Ograniczyła się ona do podważenia prawa Wspólnoty do środków własnych, o których mowa podnosząc, że na podstawie art. 296 WE obowiązek zapłacenia należności celnych od sprzętu wojskowego przywożonego z państw trzecich naruszałby w poważnym stopniu jej podstawowe interesy bezpieczeństwa.

45 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału chociaż to do państw członkowskich należy podjęcie środków zmierzających do zagwarantowania ich bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, nie wynika z tego, że takie środki nie są wcale objęte zastosowaniem prawa wspólnotowego (zob. wyroki z dnia 26 października 1999 r. w sprawie C-273/97 Sirdar, Rec. s. I-7403, pkt 15; z dnia 11 stycznia 2000 r. w sprawie C-285/98 Kreil, Rec. s. I-69, pkt 15). Jak bowiem orzekł już Trybunał, traktat ustanawia

wyraźne odstępstwa mające zastosowanie w okolicznościach zagrażających bezpieczeństwu publicznemu wyłącznie w art. 30 WE, 39 WE, 46 WE, 58 WE, 64 WE, 296 WE i 297 WE, które odnoszą się do wyjątkowych i w wyraźny sposób ograniczonych przypadków. Z artykułów tych nie można wysnuć wniosku, że traktat zawiera na stałe wpisany weń ogólny wyjątek wyłączający wszelkie środki podejmowane ze względów bezpieczeństwa publicznego z zakresu prawa wspólnotowego. Uznanie istnienia takiego wyjątku, bez względu na określone w traktacie szczególne wymogi, mogłoby zagrozić wiążącemu charakterowi prawa wspólnotowego i jego jednolitemu stosowaniu (zob. wyrok z dnia 11 marca 2003 r. w sprawie C-186/01 Dory, Rec. s. I-2479, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

46 Ponadto odstępstwa przewidziane w art. 296 WE i 297 WE muszą, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym odstępstw od podstawowych swobód (zob. w szczególności wyroki z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie C-503/03 Komisja przeciwko Hiszpanii, Zb.Orz. s. I-1097, pkt 45; z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-490/04 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-6095, pkt 86; z dnia 11 września 2008 r. w sprawie C-141/07 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-6935, pkt 50), podlegać ścisłej wykładni.

47 Jeśli chodzi w szczególności o art. 296 WE należy zauważyć, że chociaż artykuł ten odnosi się do środków, jakie państwo członkowskie może uznać za konieczne dla ochrony podstawowych interesów swego bezpieczeństwa lub informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z tymi interesami, nie można interpretować go w ten sposób, że przyznaje on państwom członkowskim uprawnienie do odstąpienia od przepisów traktatu wyłącznie w wyniku powołania się na wskazane interesy.

48 Ponadto w dziedzinie podatku od wartości dodanej Trybunał w wyroku z dnia 16 września 1999 r. w sprawie C-414/97 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. s. I-5585, stwierdził zaistnienie rozważanego uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego z uwagi na fakt, że Królestwo Hiszpanii nie wykazało, iż ustanowione w prawie hiszpańskim zwolnienie z tego podatku przywozów i zakupów uzbrojenia, amunicji

i sprzętu o wyłącznie wojskowym przeznaczeniu, było uzasadnione w rozumieniu art. 296 ust. 1 lit. b) WE koniecznością ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa tego państwa członkowskiego.

49 W rezultacie to państwo członkowskie, które chce skorzystać z możliwości powołania się na art. 296 WE ma wykazać konieczność zastosowania tego odstępstwa w celu ochrony jego podstawowych interesów bezpieczeństwa.

50 W świetle tych rozważań nie można zgodzić się, aby państwo członkowskie powoływało się na wzrost kosztów sprzętu wojskowego z uwagi na zastosowanie należności celnych od przywozu takiego sprzętu pochodzącego z państw trzecich w celu uniknięcia ciążących na nim obowiązków wynikających z wymogu solidarności finansowej wobec budżetu wspólnotowego, ze szkodą dla innych państw członkowskich, które pobierają i wpłacają należności celne dotyczące takiego przywozu.

51 Jeśli chodzi o argument, zgodnie z którym wspólnotowe procedury celne nie mogą zapewnić bezpieczeństwa Republiki Włoskiej w świetle wymogów poufności zawartych w porozumieniach podpisanych z eksportującymi państwami należy podkreślić, jak słusznie zauważa Komisja, że stosowanie wspólnotowego systemu celnego wymaga działania ze strony urzędników wspólnotowych i krajowych, którzy zobowiązani są stosownie do okoliczności do zachowania poufności w przypadku przetwarzania szczególnie chronionych danych, co pozwala na ochronę podstawowych interesów bezpieczeństwa państw członkowskich.

52 Ponadto zgłoszenia, które państwa członkowskie powinny uzupełniać i przekazywać Komisji w sposób okresowy, nie są do tego stopnia szczegółowe, aby mogło to

prowadzić do naruszenia interesów rzeczonych państw członkowskich w dziedzinie zarówno bezpieczeństwa jak i poufności.

53 W tej sytuacji, zgodnie z art. 10 WE dotyczącym obowiązku ułatwienia przez państwa członkowskie Komisji wypełnienia zadania polegającego na czuwaniu nad przestrzeganiem traktatu, państwa te są zobowiązane do udostępnienia tej instytucji dokumentów koniecznych do sprawdzenia prawidłowości transferu środków własnych Wspólnoty. Jednakże taki obowiązek, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 168 swojej opinii, nie stoi na przeszkodzie temu, aby państwa członkowskie w poszczególnych przypadkach i wyjątkowo, na podstawie art. 296 WE, mogły ograniczyć przekazywanie informacji do określonych części danego dokumentu lub odmówić zupełnie ich przekazania.

54 W świetle powyższych uwag trzeba stwierdzić, iż Republika Włoska nie wykazała, że zostały spełnione przesłanki konieczne do zastosowania art. 296 WE.

55 Powyższe uwagi dotyczące niemożności zastosowania art. 296 WE w odniesieniu do przywozu sprzętu wojskowego znajdują tym bardziej zastosowanie do przywozu sprzętu o podwójnym przeznaczeniu, cywilnym i wojskowym, niezależnie od tego, czy został on przywieziony w celach wyłącznie, czy też nie wyłącznie wojskowych.

56 Jeśli chodzi o wysunięte przez Republike Włoską żądanie ograniczenia w czasie skutków niniejszego wyroku w odniesieniu do obowiązku dotyczącego niewpłaconych środków własnych z uwagi na zwolnienie z należności celnych będące przedmiotem niniejszej sprawy w odniesieniu do okresu poprzedzającego otrzymanie dodatkowego wezwania do usunięcia uchybienia z dnia 31 stycznia 2002 r., należy zauważyć, że jego podstawą są podnoszone uzasadnione oczekiwania, które miały powstać po stronie

tego państwa członkowskiego w wyniku przedłużającego się braku działania Komisji oraz przyjęcia rozporządzenia nr 150/2003.

57 W tym zakresie należy przypomnieć, że jedynie w wyjątkowych przypadkach Trybunał, stosując ogólną zasadę pewności prawa leżącą u podstaw wspólnotowego porządku prawnego, może uznać, że należy ograniczyć ze skutkiem dla wszystkich zainteresowanych możliwość powoływania się na zinterpretowany przez niego przepis celem podważenia stosunków prawnych zawartych w dobrej wierze (zob. w szczególności wyrok z dnia 23 maja 2000 r. w sprawie C-104/98 Buchner i in., Rec. s. I-3625, pkt 39).

58 Trybunał odwoływał się bowiem do tego rozwiązania jedynie w bardzo szczególnych okolicznościach, gdy istniało ryzyko poważnych reperkusji finansowych ze względu, między innymi, na znaczną liczbę stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze na podstawie uregulowania uważanego za skuteczne i obowiązujące oraz gdy okazywało się, iż osoby prywatne oraz władze krajowe zdecydowały się na zachowania niezgodne z uregulowaniami wspólnotowymi ze względu na istnienie obiektywnej i istotnej niepewności odnośnie do zakresu przepisów wspólnotowych, do której to niepewności przyczyniło się ewentualnie również takie samo zachowanie innych państw członkowskich bądź Komisji (wyrok z dnia 12 września 2000 r. w sprawie C-359/97 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Rec. s. I-6355, pkt 91).

59 Zakładając nawet, że wyroki wydane na podstawie art. 226 WE miałyby te same skutki co wyroki wydane na podstawie art. 234 WE, a z tego powodu — że względy pewności prawa mogłyby, tytułem wyjątku, uzasadniać ograniczenie ich skutków w czasie (zob. wyroki: z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie C-178/05 Komisja przeciwko Grecji, Zb.Orz. s. I-4185, pkt 67; z dnia 12 lutego 2009 r. w sprawie C-475/07 Komisja przeciwko Polsce, pkt 61; z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie C-559/07 Komisja przeciwko Grecji, pkt 78), należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku Komisja na żadnym etapie postępowania nie odeszła od swego zasadniczego stanowiska. W swoim oświadczeniu w ramach negocjacji dotyczących rozporządzenia nr 150/2003 Komisja w jednoznaczny sposób wyraziła wolę dalszego dochodzenia należności celnych, które

powinny były zostać uiszczone za okres poprzedzający wejście w życie tego rozporządzenia i zastrzegła sobie prawo podjęcia odpowiednich działań w tym względzie.

60 Wniosek Republiki Włoskiej dotyczący ograniczenia skutków niniejszego wyroku w czasie należy w rezultacie oddalić.

61 Z powyższych uwag wynika, że zwalniając z należności celnych przywóz sprzętu mogącego mieć zastosowanie zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych, w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2002 r. oraz odmawiając obliczenia, ustalenia i udostępnienia Komisji środków własnych, których nie pobrano wskutek tego zwolnienia, a także odsetek za zwłokę należnych z tytułu nieudostępnienia tych środków własnych Komisji w przewidzianym terminie, Republika Włoska uchybiła zobowiązaniom, które ciążyły na niej, po pierwsze, na mocy art. 26 WE, art. 20 Wspólnotowego kodeksu celnego, a także w rezultacie Wspólnej taryfy celnej, oraz po drugie, na mocy art. 2, 9, 10 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1552/89 oraz na mocy art. 2, 9, 10 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000.

W przedmiocie kosztów

62 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie

Republiki Włoskiej kosztami postępowania, a Republika Włoska przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

63 Zgodnie z art. 69 § 4 akapit pierwszy regulaminu Królestwo Danii, Republika Grecka, Republika Portugalska i Republika Finlandii, które przystąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Zwalniając z należności celnych przywóz sprzętu mogącego mieć zastosowanie zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych, w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2002 r. oraz odmawiając obliczenia, ustalenia i udostępnienia Komisji Wspólnot Europejskich środków własnych, których nie pobrano wskutek tego zwolnienia, a także odsetek za zwłokę należnych z tytułu nieudostępnienia tych środków własnych Komisji Wspólnot Europejskich w przewidzianym terminie, Republika Włoska uchybiła zobowiązaniom, które ciążyły na niej po pierwsze, na mocy art. 26 WE, art. 20 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny, a także w rezultacie Wspólnej taryfy celnej, oraz po drugie, na mocy art. 2, 9, 10 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot, zmienionego rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 1355/96 z dnia 8 lipca 1996 r., oraz na mocy art. 2, 9, 10 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonującego decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot.

2) Republika Włoska zostaje obciążona kosztami postępowania.

3) Królestwo Danii, Republika Grecka, Republika Portugalska i Republika Finlandii pokrywają własne koszty.

Podpisy